

Globaalisuus politiikan tutkimuksessa julkaisumassojen valossa¹: alustavia havaintoja ja päätelmiä

HARTO HAKOVIRTA

Johdanto

Vaikka tieteenalojen selviömäinen päätarkoitus on tutkia varsinaisia kohteitaan – kuten esimerkiksi politiikan tutkimuksen politiikkaa –, niiden on hyvä tuntea myös itseään, omia ominaisuuksiaan ja kehityssuuntiaan. Yksi viime vuosikymmenten politiikan-tutkimukseen eniten vaikuttaneista muutosvoimista on epäilyksettä kansainvälisen, valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän globaalistuminen. Tämän kirjoituksen ensisijaisena tarkoituksena on valaista oppialan globaali-aiheita koskevan tutkimuksen mittasuhteita ja niiden kehitystä julkaisumassojen analyysien avulla. Oheistarkoituksena on menetelmän kehittely. Käsiteltävä menetelmä soveltunee yleisemminkin tutkimusalojen rakenteiden ja kehityslinjojen tarkasteluun julkaisumassojen kannalta. Menetelmällä saatavia hakutuloksia vertailemalla voidaan esimerkiksi selvittää, mitkä aihepiirit eri oppialojen tai niiden osa-alueiden puitteissa ovat lisänneet suhteellista massaansa, mitkä sitä menettäneet. Menetelmällä on myös huomattavia soveltuvuuteen ja tulosten varmuuteen vaikuttavia rajoitteita. Suruttomasti käytettynä tämä menetelmä voi toteuttaa tutkijan toiveunen – tuottamalla mielin määrin hämmästyttäviä tuloksia (kasvutrendien taitumisesta viime vaiheessa).

Sikäli kuin oppialan ylen suuriksi paisuneita julkaisumassoja ylimalkaan halutaan mitata ja niiden kehitystä määrällisin aikasarjoin kuvata, muuntyyppisiä tarkoitukseen sopivia aineistoja ja menetelmiä, kuin tässä käytetyt, ei ilmeisesti juurikaan ole tarjolla. Tässä mielessä kyse on ota-tai-jätä -metodologiasta. Ottaminen merkitsee sopeutumista tarkasteltavan ja mittauksien vajavuuksiin ja tyytymistä siihen, että havaintojen eksaktius on melko näennäistä: tosiasiaa ne kykenevät kuvaamaan analyysin kohdetodellisuutta vain suurpiirteisesti. Jättäminen puolestaan merkitsee luopumista pyrkimyksestä kuvata oppialan rakenteita ja kehitystä kattavasti julkaisumassoilla.

Kyseisen kirjallisuuden² laadullinen arviointi jää tämän kirjoituksen ulkopuolelle. Systemaattisen laadullisen yleisarvion tekeminen on käymässä yhä ylivoimaisemmaksi tehtäväksi. Kukapa pystyisi esittämään perustellun kokonaisarvion esimerkiksi viidestä tuhannesta globalisaation poliittisia aspekteja käsittelevästä tieteellisestä artikkelista? Jo pelkkä ajatuskin on yhtä hyvin potentiaalista tekijää kuin lukijakuntaa ajatellen monin tavoin luotaantyöntävä. On ilmeisesti tyydyttävä ladullisen arvioinnin jatkamiseen sen yhä valikoivampi luonne hyväksyen ja pyrittävä tukemaan ja kehystämään tällaisia ar-

viointeja julkaisumassojen mittasuhteita ja kehitystä kuvaavin analyysin.

Ihmiskunnalla on perusteltua aihetta odottaa kailta tieteenaloilta apua globaaliaikakauden haasteisiin sopeutumisessa. Poliitiikan tutkimuksella on tässä erityisvastuunsa, sillä globaaliongelmien hallintaa koskevat tärkeimmät ratkaisut ovat poliittisia ja niiden synty riippuu suuresti kansainvälisestä diplomatiasta, jonka tutkimus myös kuuluu ensi sijassa politiikan tutkimuksen piiriin. Oppialan kyky auttaa kansainvälistä, valtiollista ja yhteiskunnallista politiikkaa on tietenkin pääasiassa kiinni yksittäisten tutkijoiden ja tutkimushankkeiden luomisvoimasta ja työstä, mutta myös alan tutkimuksen ja julkaisu-toiminnan massalla on tässä merkityksensä. Mitä suurempi tuo massa, sen suurempi myös uutta luovien tutkimuslisien todennäköisyys.

Koska jatkuvasti lisääntyvä globalisaatio ja kasvavat maailmanlaajuisten katastrofien uhat kuuluvat viime vuosikymmenten keskeisiin tunnuspiirteisiin, tuntuu varsin luonnolliselta olettaa, että myös globaaliaiheisen politologisen tutkimuksen määrä olisi trendimäisesti kasvanut ja osoittaisi jatkuvaa kasvusuuntaa. Vastaus tähän saattaa tuntua jopa ilmeiseltä, mutta jonkinlaisen varmuuden asiasta voi antaa vain empiirinen analyysi. Ilman sellaista jäävät varsinkin epäselväksi vastaukset seuraavan tapaisiin erityisempiin kysymyksiin: Miten globaalitutkimuksen eri osa-alueiden julkaisumassat suhteutuvat toisiinsa? Mikä on kansainvälisen politiikan ja valtiopin tuottamien aihepiirin julkaisumassojen keskinäinen suhde? Missä määrin, jos lainkaan, näiden alojen ja yleensä politologisen globaalitutkimuksen julkaisumassat vertautuvat vastaaviin muilla yhteiskuntatieteellisillä oppialoilla?

Pyytäisin vielä lukijalta erityistä tarkkaavaisuutta sen suhteen, että puhun erikseen globaalisuudesta/globalistumisesta ja globalisaatiosta. On käynyt ylen tavanomaiseksi nähdä ja kuulla sana globalisaatio heti signaaliksi siitä, että nyt on puhe globaalisuudesta kaikessa kattavuudessaan. Mutta tosiasiasahan globalisaatio on vain yksi globaalisuuden/globalistumisen osatekijä, varsin keskeinen kylläkin.

Aineisto ja menetelmä: mahdollisuuksia ja rajoitteita

Analyysin aineisto on koottu kahdesta tietokannasta: *CSA Worldwide Political Science Abstracts* (jäl-

jempänä lyh. WPSA), *ISI Web of Knowledge* (WofK) (käyttäen siinä tietopohjana *Social Science Citation Indexiä*, SSCI³). Koeanalyysit osoittivat näistä WPSA:n tässä yhteydessä politiikan tutkimuksen globaaliteemoja laajemmin ja monipuolisemmin huomioon ottavaksi ja siten valaisevimaksi aineistoksi. WofK täydentää sitä sallimalla vertailuja lähitieteisiin, kuten myös vertailun valtio-opin (political science) ja kansainvälisten suhteiden oppialan (international relations⁴) välillä, mikä ei onnistu WPSA:ssa. Käytettävissä olisi ollut myös International Political Science Associations –järjestön julkaisu *International Political Science Abstracts*, mutta osoittautui, että se indeksoi alan globaalitutkimusta verrattain (vertailukohtana WPSA ja WofK) niukasti eikä noteeraa tämän tutkimuksen alalajeja riittävän monipuolisesti, minkä seurauksena ylimitäinen osuus aineistosta luokituu hakusanan ”globalisaatio” alle.

Seuraavat analyysit kohdistuvat ajanjaksoon 1975–2010. WPSA olisi sallinut sen ulottamisen taaksepäin vuoteen 1960 ja WofK(SSCI) vuoteen 1956. Pilottihaut kuitenkin osoittivat oikeaksi sen ennakkokäsityksen, että globaali-hakusanoihin tarttuvaa oppialan tutkimuskirjallisuutta ei ole mainittavasti julkaistu ennen 1970-luvun puolta väliä. Itse asiassa sitä julkaistiin sen myöhemmin kertyneisiin massoihin verrattuna niukanlaisesti vielä 1980-luvullakin, mutta analyysin on hyvä alkaa vuodesta 1975, jotta myös alkuvaiheiden hidas kasvu tulee hakutuloksissa näkyviin.

WofK (SSCI) otti vuonna 2009 aineistonsa lähes kahdesta tuhannesta, WPSA noin puolestatoista tuhannesta tieteellisestä aikakauslehdestä (”journals”). Seuraavassa päälähteenä olevan WPSA:n vuonna 2009 esillä pitämien tietojen mukaan sen sisältämistä julkaisujen abstrakteista 85 % koski artikkeleita, 9 % (muuta kuin väitös-)kirjoja, 1 % väitöskirjoja ja loput 5 % muunlaisia aineistoja. WPSA:ssa indeksoiduista lehdistä 50 % ilmestyi Länsi-Euroopassa, 33 % Pohjois-Amerikassa ja loput 17 % maailman muilla alueilla. WPSA pyrkii noteeraamaan erityisen kattavasti politiikan tutkimuksen omien julkaisujen aineistot, mutta ottaa runsaasti lukuun myös tälle oppialalle relevantteja artikkeleita lähitieteiden julkaisuissa⁵. WofK:n sisällön vastaavanlaisia jakautumia ei näyttäisi olevan tarjolla, mutta selvää on ainakin, että se ottaa erityisen runsaasti huomioon kirja-arvioita (siis kirjoja) niiden osuuden hakutuloksissa ollessa usein artikkelien osuutta suurempi.

Haut WPSA:sta ja WofK:sta on (muiden optioiden ohella) hyvin tunnettuun tapaan mahdollista tehdä siten, että hakusanan, esimerkiksi ”global governance”, edellytetään sisältyvän artikkelin tai muun julkaisun nimeen (hakuehto ”in title”), kuten myös niin, että se sisältyy koko tekstiin (hakuehto ”anywhere”). Jälkimmäisellä tavalla tehdyt haut ottavat yleensä väistämättä tulokseen mukaan runsain mitoin myös haun tarkoituksen kannalta relevanssiltaan marginaalista tai olematonta aineistoa. Tarkastelun alaisen globaalitutkimuksen mittasuhteista saatava kuva siis riippuu olennaisesti sovelletusta hakutavasta. Sen sijaan on melko samantekevää, kumpaa hakutapaa käytetään muodostettaessa suurpiirteistä kuvaa julkaisumassojen trendien muodoista: hakutapa määrää sen, miten korkealla tai alhaalla trendikäyrä kulkee, mutta sen muoto ei yleensä paljon tästä riipu. Hakukonehan joka tapauksessa tekee työnsä tietyllä hakukäskyllä eri vuosien kohdalla samoin kriteerein, olkoot ne sitten määrätty väljemmiksi tai rajaavammiksi. WPSA:n hakulaitteeseen tuli vuonna 2011 joitain muutoksia, mutta niillä ei ole merkitystä tässä yhteydessä.

Soveltuvien hakusanojen löytäminen vaatii keikuluja. On tehtävä riittävästi pilottihakuja, tutkittava niiden tuottamia tuloksia, myös artikkelien nimiin ja abstraktien sisältöön sen verran tutustuen kuin riittävän tuntuman saaminen asiaan vaatii.⁶ Parhaiten toimivat politiikan tutkimuksen vakiintuneet termit. Käyttöön vakiintumattomat sanat haravoivat hakutulokseen helposti ylen määrin analyysin kannalta epärelevanttia aineistoa. Luonnostaan monimerkityksisten tai muuten väljien hakusanojen käyttö ylimalkaan antaa helposti liian sattumanvaraisia ja vaikeasti tulkittavissa olevia tuloksia. Tällainen on esimerkiksi ”global problems”. Sama pätee yleensäkin sanayhdisteisiin, ellei kyseessä ole suhteellisen vakiintunut yhdistelmä, kuten esimerkiksi ”parliamentary systems”, ”balance of power” tai ”climate change”. Täysin puhtaita tuloksia ei käytetyistä tietokannoista ilmeisesti saa millään hakusanoilla. Mukaan haravoituu aina myös julkaisuja, joiden relevanssi haun tarkoituksen kannalta on vähäinen tai olematon. Näin käy varsinkin, jos yhdyssanojen sijasta käytetään Boolean operaattorien ”and” tai ”or” avulla muodostettuja kaksoishakukäskyjä. Kuitenkin esimerkiksi sellainen hakusanakombinaatio kuin ”global society” or ”global civil society” soveltuu kohtuullisen hyvin käyttöön, sillä tässä on kyse kahdesta verraten vakiintuneesta termistä, olkoonkin

että molempien merkitysisältö on mutkikas ja altis erilaisille tulkinnoille. Minkä verran relevanttia aineistoa missäkin haussa jää tuloksen ulkopuolelle esimerkiksi sen vuoksi että tämä tai tuo kirjoittaja on käyttänyt epätavanomaista terminologiaa tai suosinut arvoituksellista otsikointia, sen selvittäminen ei juuri lyö leiville (valtava työ kokonaisuuden kannalta vähämerkityksisen asian vuoksi).

Yhden ääriesimerkin sanotunlaisista vaikeuksista tarjoaa alla oleva asetelma. Sen perusteella on ilmeistä, ettei millään hakusanalla kyetä WPSA:sta saamaan suoraan esiin kohtuullistakaan kokoelmaa maailman pakolaisongelmaa koskevia julkaisuja. Hakusanaan ”refugees” tietenkin tarttuu satamäärin kirjoituksia, mutta jotta saataisiin selville, moniko niistä käsittelee asiaa globaalilta kannalta (aihetta tutkineena olettaisin, että näitä olisi ehkä muutamia kymmeniä), pitäisi lukea jokaisen hakutulokseen sisältyvän artikkelin nimi ja varmasti suuri määrä myös abstrakteja, ehkä monen osalta koko tekstikin.

Taulukko 1. Ääriesimerkki ongelmallisesta hakukohteesta. WPSA-haku, (5.1.2011: 10:30–10:35) allaolevin hakusanoin, haun rajaus ”title”, kertymä 1975–2010.

world refugee problem	0
world and refugee and problem	1
global refugees	2
refugees and global	14
refugees	935

Hakusanan käyttökelpoisuus kylläkin riippuu käyttötarkoituksesta. Vaatimukset ovat luonnollisesti suuremmat, jos tarkoituksena on saada käsitys siitä, missä määrin tietystä aiheesta on julkaistu absoluuttisesti katsoen tai johonkin toiseen aiheeseen verrattuna. Mutta siinä tapauksessa, että halutaan saada suurpiirteisesti esiin vain se, miten hakutulos tietyllä hakusanalla vaihtelee vuodesta toiseen, tarkoitukseen sopii milteipä, mikä hyvänsä kyseessä olevalla oppialalla käytössä oleva termi.

Oppialan globaaliaiheisen tutkimuksen kokonaismäärää voidaan pyrkiä selvittämään käyttämällä hakusanaa ”global*”, jolloin hakulaite ottaa tähti-merkin perusteella sanan huomioon sekä sellaisenaan että erilaisissa taivutusmuodoissaan. Kokeilujen perusteella näyttäisi siltä, että haku pelkällä ”*” merkillä antaa tulokseksi tietokantaan sisältyvän koko

julkaisumassan, mutta täyttä varmuutta tästä on vaikea saada.

Kuten tuloksia tarkasteltaessa käy jäljempänä lähemmin ilmi, julkaisutietojen päivittyminen WPSA:ssa tapahtuu niin viiveisesti, että tarjolla on hämmästyttävien näennäistulosten tuottamisen ja karkeiden virhepäätelmien vaara. Tätä ongelmaa on kuitenkin mahdollista kohtuullisesti hallita toistamalla, kuten tätä analyysia varten tehtiin⁷, samoja analyyseja muutamana peräkkäisenä vuotena. Toistot selvittävät viiveen suuruusluokan. WPSA:n osalta esimerkki valaisee asiaa: Oletetaan, että teet 1.1.2011 tästä tietokannasta hakua ajanjakson 1975–2010 osalta vaikkapa hakusanalla ”globalization”. Tällöin ne hakutulokset, jotka saat vuosille 1975–2007, ovat jokseenkin pysyviä eli eivät mainittavasti enää muutu, vaikka haku vaikkapa parin-kolmen vuoden kuluttua toistettaisiin. Sen sijaan vuoden 2008 tulokseen joudut lisäämään noin 5 %, vuoden 2009 tulokseen noin 20 % ja vuoden 2010 tulokseen peräti noin 50 %, jotta saamallasi tuloksella olisi pysyvyyttä. Toisin sanoen, että se näiden vuosien 2008–2010 osalta pitäisi suurin piirtein paikkansa myös tulevaisuudessa.⁸ Viiveen suuruus näyttää jossain määrin vaihtelevan hakusanasta riippuen, mutta tässä tutkimuksessa tehtyjen useiden koehakujen antaman kokemuksen valossa yllä mainitut prosenttiluvut sopivat karkeaksi yleisohjeeksi. Jos-takin syystä WPSA:n tietokannassa esiintyy vähäistä huojuntaa hyvinkin vanhoissa tiedoissa, ei kuitenkaan sen veroista, että sillä olisi jotain merkitystä oppialan julkaisumassojen ja niiden trendien suurpiirteisessä kartoituksessa. WofK:ssa päivittymisviive ei ole niin suuri, että sillä olisi tämän kirjoituksen tarkkuus-suurpiirteisyydellä huomattavaa merkitystä: viimeisimmän vuoden kohdalla viive on 5–10 % luokkaa.

Gloobalisuus politiikan tutkimuksessa: Julkaisumassat ja niiden kehitys

Haut WPSA:sta osoittavat, kuinka globaaliiheita käsittelevä julkaisumassa on politiikan tutkimuksessa kasvanut tarkastelunalaisena ajanjaksona eli 1975–2010 varsin mittavaksi. Sama pätee yleensäkin yhteiskuntatieteisiin, politiikan tutkimuksen ohella eritoten taloustieteisiin ja sosiologiaan. WofK antaa mainittuun tapaan tulokset erikseen myös valtiopille (”political science”) ja kansainvälisille suhteil-

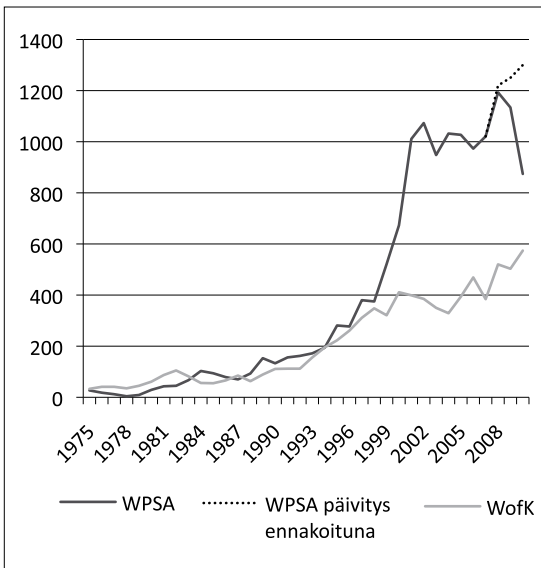
Taulukko 2. Globaaliiheita käsittelevän julkaisumassan karttuma yhteiskuntatieteissä ja eräillä sen oppialoilla 1975–2010: WPSA-haku (10.1.2011, klo 12:30) ja WofK (SSCI database)-haku (10.1.2011, klo 12:35). Hakusana ”global*”

WPSA, hakuheito ”anywhere”	56030
WPSA, hakuheito ”title”	14377
Web of Knowledge, hakuheito ”title”	
kaikkiaan	34510
”political science”	4054
”international relations”	3779
sosiologia	2742
taloustiede	4376

le (”international relations”). Havainnot viittaavat siihen, että näistä ensinnä mainitulla alalla olisi globaaliiheista julkaisumassaa kertynyt kymmenkunta prosenttia enemmän kuin jälkimmäisellä. Tämä ei välttämättä ole suuri yllätys, sillä lisääntyvällä globaalisuudella, eritoten globalisaatioprosesseilla ja erilaisilla globaaliihkillä on mitä moninaisimpia vaikutuksia yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen elämään. Sitä komplikaatiota ei tässä ole tarvetta ryhtyä sen syvällisemmin selvittämään, että näistä oppialoista puhuttaessa termiä ”political science”/ ”politiikan tutkimus” käytetään myös (muun muassa tässä kirjoituksessa) oppialan yläkäsitteenä niin, että kansainväliset suhteetkin lukeutuvat sen piiriin.

Tarkastelunalaisen julkaisumassan kehityksestä tarjoaa käsityksen kuva 1. Kuten mainitusta haun rajauskäsitystä ilmenee, tulos koskee julkaisuja, jotka käsittelevät jotain globaaliihetta jo nimensä perusteella. Sana global tai jokin sen johdannainen otsakkeessa viittaa yleensä siihen, että kirjoituksen varsinaisena pääaiheena tai yhtenä sellaisena todella on yksi tai useampi globaaliteema.

WPSA-hakujen antaman kuvan mukaan kyseisen julkaisumassan karttuminen käynnistyi hiljalleen 1980-luvulla, vauhdittui 1990-luvun alkupuolella ja kiihtyi sitten jyrkkään, kuviosta katsoen miltei rakettimaiseen, nousuun, jota jatkui 2000-luvun alkuun. Tällöin kasvu äkillisesti taantui ja alkoi osoittaa jopa lieviä taantumisen oireita vuosien 2006–2007 tienoille asti. Näihin vuosiin saakka käyrä on lopullisesti kohdallaan. Kuvio osoittaa, miten karkeisiin virrehavaintoihin johtaisi WPSA:n päivittymisen

Kuva 1. Globaali-aiheita käsittelevän politiikan tutkimuksen julkaisumassan karttumisen 1975–2010: WPSA-haut (14.1.2011, 16:00–17:00) ja WofK-haut (14.1.2001, 17:00–18:00), hakusana "global*", rajaus "title", WPSA:n päivittyminen ennakoituna.

huomiotta jättäminen. Peruskäyrään kääntyy viime vaiheessaan jyrkkään syöksyyn alaspäin, mutta vain sen vuoksi, että päivittyminen kahden-kolmen viime vuoden osalta on vielä kesken. Kaikkiaan näyttäisi siltä, että oppialan globaali-aiheisen julkaisumassan kasvu on palannut nousujohteiselle kasvu-uralle, joskin hieman loivemmalle kuin huippuvauhdin vuosina 1999–2002/2003. WofK-haut tuottavat perusmuodoltaan samankaltaisen alempana kulkevan kehityskäyrän. Se siis vahvistaa WPSA-hakujen antamaa tulosta samalla osoittaen omalla tavallaan, kuinka tärkeää WPSA:n päivittymisongelman mielessä pitäminen on.

Useat globaalitutkimuksen vakiintuneistakin termeistä tuottavat WPSA:n ja WofK:n hakusanoina käyttökelvottomia tuloksia. Tämä on helppo todeta, kun riittävästi tarkkailee, millaisia kirjoitusten nimiä ja abstrakteja tuloksiin sisältyy. Varsinkin lukuisten globaaliongelmien/globaalisten uhkatekijöiden nimikkeet soveltuvat tarkoitukseen huonosti. Tämä koskee esimerkiksi sodankäynnin ongelmia, terrorismia, (ali)kehitysongelmia, ihmisoikeusongelmia, pakolaisongelmia ja niin edelleen. Termin "global" käyttö niiden yhteydessä rajaa liikaa, sen poisjätö merkitsee, että tuloksiin sisältyy epäluokainen joukko

sellaisia julkaisuja, jotka koskettelevat ensisijaisesti tai pelkästään kansallisia ja kansainvälisten alueiden ongelmia.

Taulukko 3 esittää koko tutkimusajanjaksoa koskevan hakutuloksen eräiden globaali-aiheiden osalta. Näistä globalisaatio näyttäisi olevan selvästi hallitsevassa asemassa. Sen osuus koko massasta eli siitä, mikä saadaan esiin hakusanalla "global*", lähentelee kolmasosaa (28,6 %). Sanotuista hakusanavaikeuksista johtuen emme kuitenkaan pysty osoittamaan, miten tähän vertautuisi esimerkiksi eri globaaliongelmiä koskevan tutkimuksen yhteenlaskettu massa. "Global order" ja "global warming" ovat esimerkkejä sinänsä kohtuullisen selvistä hakusanoista, joiden antamien tulosten arviointi vaatii kuitenkin myös rinnakkaisia hakuja lähtermeillä "world order" ja "climate change". Ne suhteellisen korkeat luvut, jotka näillä sanoilla haettaessa saadaan, osittavat senkin, että myös edellä käyvässä analyysissä käytetty yleishakusana "global*" jättää pakosti jonkin verran relevanttia julkaisumassaa tulosten ulkopuolelle. Mitä "global governance" –hakusanaan tulee, sillä saadaan esiin lähinnä vain tämän nimenomaisen termin käytön yleisyys, kun taas tuloksen ulkopuolelle jäävät kaikki sellaiset julkaisut, joissa asian eri aspekteista puhutaan käyttämällä muita termejä, kuten esimerkiksi "global negotiations", "global treaties" tai "global regimes". Kun haku tehdään WPSA:ssa Boolean operaattorilla muodossa "global and governance" saadaan tuntuvasti korkeampi lukema (27.1.2011, 10:15, 757 osumaa) kuin "global governance"-hauilla.

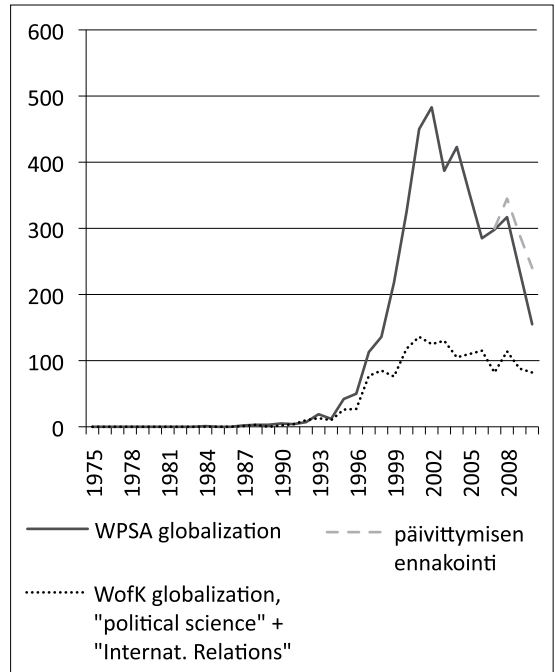
Hakutulos WofK:n osalta osoittaa, kuinka globaalitutkimusta harrastetaan yhtä lailla ja jopa jonkun verran enemmän valtio-opin puolella kuin kansainvälisten suhteiden oppialalla. Silmiin pistää erityisesti valtio-opin runsaampi julkaisumassa globalisaation ja ilmaston muutoksen tutkimuksessa. Nämä ovat kuitenkin yleismaailmallisia julkaisumassoja koskevia havaintoja, jotka eivät ehkä päde esimerkiksi Suomessa. Tuntumani asiaan on, että täällä globaali-aiheista politiikan tutkimusta on tehty enemmän kansainvälisten suhteiden puolella.

Aihepiirin tutkimuksen pääkohde globalisaatio on moniulotteinen ja -aineksinen ilmiö, jonka tarkasteluun on tarjolla lukuisia näkökulmia ja tarkastelutapoja. Seuraavantapainen muotoilu saattaisi kuitenkin lähennellä tämän ilmiön ja käsitteen kattavuutta tavoittelevaa yleismääritelmää: Globalisaatio tarkoittaa prosessia, jonka myötä yhteiskuntien

Taulukko 3. Eräiden politiikan tutkimuksen globaali-aiheiden kertynyt julkaisumassa: WPSA- ja WofK-haut 1975–2010 (rajaus "title")

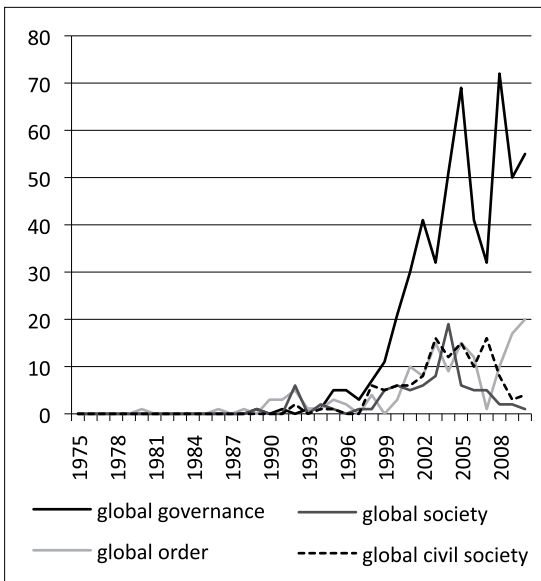
Hakusana	WPSA	WofK "political science"	WofK "internat. relations"
globalization	4114	909	631
global governance	481	172	252
global society	79	46	64
global civil society	114	16	43
global order	126	107	129
world order	939	496	551
global warming	168	82	42
climate change	686	223	164

ja valtioiden taloudellinen, poliittinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja muu keskinäisriippuvuus ja integraatio laajenee ja syvenee, prosessia, joka lisääntyvässä määrin heikentää ja hämärtää valtiosuvereeniutta, samankaltaistaa yhteiskuntia ja sitoo ihmiskuntaa kohtalonyhteyteen⁹. Tämä muotoilu on niin avara, että se kattanee kohtalaisen hyvin myös niitä erilaisia tapoja ymmärtää globalisaatio, joita esiintyy tällä hakusanalla WPSA:sta ja WofK:sta löytyvässä politiikan tutkimuksen kirjallisuudessa. Tämä massa (ks. kuva 2) pysytteli minimaalisena 1990-luvun alkuun asti, koki sitten kymmenkunta vuotta kestäneen vauhdikkaan kasvun ja kääntyi sen jälkeen selvään laskuun, joka näyttäisi edelleen jatkuvan. Kehityskäyrä on perusmuodoltaan sama katsottiinpa WPSA- tai WofK-hakujen tulosta (edellisen osalta päivittymisen ennakointi huomioon ottaen). 2000-luvun alkuun jatkuneen nousuvaiheen osalta tämä käyrä on jokseenkin identtinen yleishakusanaalla "global*" saadun käyrän (kuva 1) kanssa, mutta sen jälkeen kehitys on erisuuntaista globalisaatiotutkimuksen kääntyessä nousevasta yleistrendistä poiketen laskusuuntaan. Globalisaatioaiheen suosio on politiikan tutkimuksessa kymmenen vuoden takaisesta huipustaan vähentynyt, WPSA:n antaman tuloksen mukaan runsaat 50 % ja WofK-hakujen mukaan vajaat 40 %. Tätä vähentymistä on täytynyt muunlaisen globaalitutkimuksen lisääntyminen kompensoida. Muutoinhan hakusanoilla "global*" ja "globalization" saatuja tuloksia olisi vaikea sovittaa yhteen.

Kuva 2. Globalisaatiota käsittelevän politiikan tutkimuksen julkaisumassan karttuminen 1975–2010: WPSA- ja WofK haut (19.1.2011, 10:00–12:00), hakusana "globalization", rajaus "title".

Globalisaation ohella muita globaalitutkimuksen laaja-alaisimpia kohteita ovat muun muassa edellä mainitut globaalihallinta, globaali yhteisö/globalaali siviiliyhteisö ja globaali järjestys. Globaalihallinta (global governance) tarkoittaa yleisesti ottaen erilaisten globaalitoimijoiden yhteisiä ja rinnakkaisia pyrkimyksiä globaaliongelmien ja globalisaatioprosessien käsittelemiseksi¹⁰. Globaalin siviiliyhteisön (global civil society) ajatus yhdistää kantilaisen kosmopoliittisuuden ja hegeliläisen siviiliyhteiskunnan ideat elähdyttäen moninaisten siviilitoimijoiden toimintaa ihmiskuntapohjaisen demokraattisen globaalihallinnan ja kansainvälisen elämän edistämiseksi¹¹. Globaalilla/maailman yhteisöllä (global society, world society) viitataan, milloin kapeammin valtioiden väliseen yhteisönmuodostukseen¹², milloin avarammin sekä tähän että kehkeytyvään globaalin siviiliyhteisöön. Eri merkityksissä puhutaan myös globaalista järjestyksestä (global order) usein viitaten sellaisiin asioihin kuin maailmanpolitiikan tasapainoasetelmiin, universaaliin kollektiiviseen turvallisuuteen, maailmanhallituksen mahdollisuuteen ynnä muuhun sellaiseen. Tällöin termi lähinnä vain tuo

Kuva 3. Neljää globaaliainetta käsittelevän politiikan tutkimuksen julkaisumassan karttumisen 1975–2010: WPSA-haut (20.1.2011, 10:00–14:00), hakusanat "global governance", "global order", "global society" ja "global civil society", rajaus "title", lukemat vuosien 2008–2010 osalta tuleva päivittyminen ennakoituna.

vaihtelua perinteisen maailmanjärjestys-sanan käyttöön. Silloin kun globaalijärjestyksen ja maailmanjärjestyksen välille tehdään eroa, edellisellä sanalla yleensä viitataan ensisijaisesti sen tyyppiseen järjestykseen, jota maailmaan voivat tuoda globaalihalinta uusine muotoineen ja menetelmineen sekä globaali yhteisönmuodostus. Kaikki tässä sanottu on toki vain suuntaa-antavaa taustoittavaa määrittystä. Siihen julkaisumassaan, joka WPSA:n tietokannasta nousee esiin tällaisilla hakusanoilla, sisältyy käsitteitä ja termejä hyvinkin persoonallisesti käyttäviä kirjoituksia.

WPSA-hakujen antaman tuloksen valossa globaalihallinta näyttäisi kuuluvan julkaisumassansa jatkuvasti lisääviin politiikan tutkimuksen aiheisiin, joskin sen 1990-luvun puolivälissä ilmaantunut lineaarinen nousutrendi muuttuu vahvasti poukkoilevaksi 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Globaalijärjestys-aihetta koskevan kirjallisuuden määrän kehityksen kuvaaja heilahtelee ylös ja alas osoittaen kuitenkin kokonaisuudessaan noususuuntaa vuosien 2009 ja 2010 kasvun ansiosta. Jotenkin yllätyksellisenä voi pitää sitä havaintoa, että globaaliyhteis-

söä ja globaalia siviiliyhteisöä käsittelevien julkaisujen määrä näyttäisi kääntyneen nousun jälkeen selvään laskuun. Näillä kahdella hakusanalla esiin saatu julkaisumassa voitaisiin käsitellä myös yhtenä kokonaisuutena, jolloin sen kehitystä kuvaava trendi nousisi yllä olevassa kuvassa tuntuvasti ylöspäin, mutta ei tietenkään muuttaisi muotoaan.

Tarkastelua voitaisiin jatkaa pitkään tuomalla esiin hakutuloksia yhä useampien globaalitutkimuksen aiheiden osalta. Tällöin tuloksiin alkaisi kuitenkin pian tulla ylen määrin satunnaisuutta ja vaikeaselkoisuutta. Tämä pätee esimerkiksi sellaisiin hakusanoihin kuin global poverty, global inequality, global pollution, global deforestation, global desertification, global refugees/refugee problem, global human rights problems ja niin edelleen. Ilman etuliitettä "global" hakutulokset muodostuvat ylisuuriksi, tätä määrettä käyttäen taas tuloslukemat pakostikin kutistavat epätodellisen alhaisiksi. Termin "problem/s" sisältävät hakusanat toimivat enimmäkseen ilmeisen huonosti. Esimerkiksi kun yksi kirjoittaja puhuu maailman ihmisoikeusongelmista, toinen käyttää ilmausta ihmisoikeuskysymykset, kolmas sanaa ihmisoikeustilanne ja niin edelleen. Tällaisista monenlaisista vaikeuksista johtuen on jotakuinkin mahdotonta selvittää sellaisista tietokannoista kuin WPSA ja WofK suurpiirteisestikään (ilman tolkkuttomuuksiin kasvavaa työmäärää eli kaikkien relevanttien abstraktien lukemista), kuinka paljon politiikan tutkimusta mainitunlaisista teemoista on eri vuosina julkaistu. Nämä vaikeudet eivät kuitenkaan ole esteenä sen toteamiselle, miten hakutulos vaihtelee vuodesta toiseen kunkin teeman osalta sinänsä. Toisin sanoen esim. haut sanalla "global human rights" tai "global and human rights" vuosina 1975–2010 antavat suhteellisen luotettavasti trendin muodon tämän teeman osalta. Mutta kuten todettu, se, miten ylhäällä tai alhaalla tällaisella hankalalla hakusanalla saatu trendi todellisuudessa kulkee, jää arvailujen varaan.

Suhteellistavia näkökohtia

Miten globaaliainheisen tutkimuksen osuus kaikesta politiikan tutkimuksesta on kehittynyt ajan myötä? Tähän saadaan suuntaa antava vastaus vertaamalla toisiinsa hakusanojen "*" ja "global*" antamia WPSA-tuloksia. "*" :llä tehtyjen hakujen tulos ei näytä mainittavasti riippuvan siitä, käytetäänkö rajausta

Taulukko 4. Globaali-aiheisen politiikan tutkimuksen julkaisumassan osuus alan koko julkaisumassasta: WPSA-haut (21.1.2011, 12:00–13:00) hakusanoin "*" ja "global*", rajauksin "title" ja "anywhere".

WPSA haut 21.1.2011	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010
Koko massa, hakusana "*", rajaus "title"	10540	8593	21485	21313	20045	17451	24828	24206
Globaali-aiheisten massa, hakusana "global*", rajaus "title"	25	28	96	133	264	673	1027	874
Globaali-aiheisten osuus koko massasta %	0,2	0,3	0,5	0,62	1,3	3,9	4,1	3,6
Koko massa, hakusana "*", rajaus "anywhere"	10554	8602	21488	21322	20058	17455	24828	24207
Globaali-aiheisten massa, hakusana "global*", rajaus "anywhere"	86	94	224	543	644	1636	4728	4071
Globaali-aiheisten osuus koko massasta %	0,8	1,1	1	2,5	3,2	9,3	19	16,8

Taulukko 5. Eräiden politiikan tutkimuksen aiheiden julkaisumassa 1975–2010 ja 2005: WPSA-haut (21.1.2011, 19:00–20:00), taulukossa mainitut hakusanat, hakujen rajaus "title".

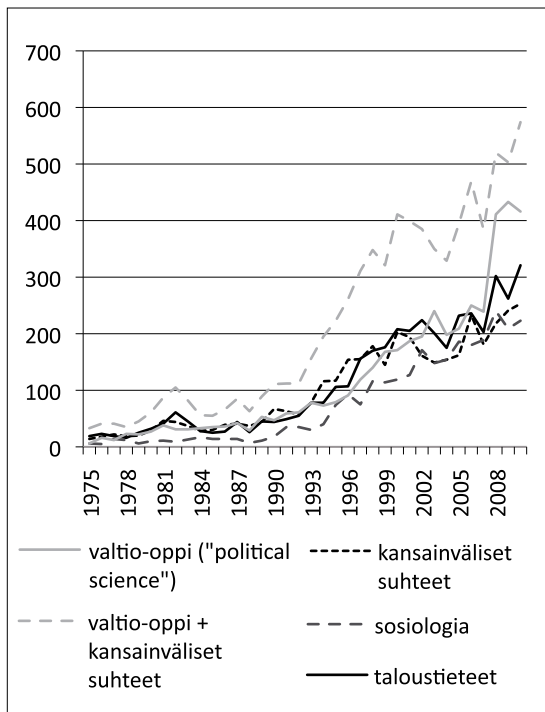
	1975–2010	2005
globalization	4114	339
nationalism	3352	172
liberalism	2162	113
federalism	2376	119
democracy	15350	928
foreign policy	7096	310
European Union or EU	7633	687
NATO	2357	54
United Nations or UN	6788	395

"anywhere" vai "title". Tämä osaltaan puhuu sen oletuksen puolesta, että tämä merkki hakusanana todella ottaa tulokseen mukaan WPSA:n sisältämän tietokannan kokonaisuudessaan. Haut osoittavat, kuinka kyseinen osuus alkoi nopeasti kasvaa 1990-luvun kuluessa saavuttaen lakitasonsa vuosina 2004–2005 (näiden vuosien välillä ei osuuksissa ole merkittävää eroa). Haun rajaustavasta riippuen kyse on osuuden seitsemän- tai kahdeksankertaistumisesta. Sittemmin näyttäisi alkaneen osuuden oireellinen lasku, mutta vasta tulevat vuodet osoittavat, onko kyseessä trendimäinen käänne. WPSA:n päivitysviiveellä ei liene tässä yhteydessä mainittavaa merkitystä, sillä se vaikuttaa tietokantaan kokonaisuudessaan.

Esitettyjä tuloksia voidaan suhteellistaa myös vertailemalla WPSA-hakujen avulla esimerkiksi glo-

balisaatiota ja politiikan tutkimuksen muita keskeisiä aiheita koskettelevan kirjallisuuden julkaisumassoja. Tällöin (taulukko 5) osoittautuu, että globalisaatio-aiheen osakseen saama huomio on jo kasvanut suuremmaksi kuin oppialan sellaisten perinteisten suuraiheiden kuin vaikkapa nationalismin, liberalismien tai federalismin. Globalisaatioaiheista tutkimusta näyttää jo karttuneen myös enemmän kuin esimerkiksi NATOa koskevaa, sen sijaan ei vielä niin paljon kuin EU- ja YK-tutkimusta. Ulkopoliittikan tutkimuksen vuosittaisen määrän globalisaatiotutkimus on jo saavuttanut, mutta pidemmän ajan kertymä on tietenkin ensinnä mainitulla perinteisemmällä aiheella vielä toistaiseksi paljon suurempi. Aivan omaa luokkaansa näyttävät tällaisessa vertailussa olevan demokratiatutkimuksen lukemat. Saattaa hyvinkin olla, että se on kautta aikain suosituin politiikan tutkimuksen kaikista sellaisista teemoista, jotka nimikkeensä puolesta soveltuisivat tämän kaltaisen hakututkimuksen kohteiksi.

On paikallaan vielä täydentää analyysia vertailulla politiikan tutkimuksen lähitieteisiin (kuva 4). WofK-haut osoittavat näistä taloustieteet ja sosiologian lähimmiksi vertailukohteiksi (seuraavana listalla olisi maantiede). Globaali-aiheinen tutkimusmassa niissä näyttää kehittyneen vuoteen 2007 asti suurin piirtein samaa rataa kuin valtio-opissa (WofK:n "political science") ja kansainvälisten suhteiden oppialalla. Kun hakutulokset viimeainittujen osalta lasketaan yhteen, näin syntyvä politiikan tutkimuksen julkaisumassan kehitystä kuvaava käyrä kulkee omissa korkeuksissaan. Tarkastelujakson lopulla globaali-aiheisten julkaisujen määrä kuitenkin taloustieteissä äkillisesti miltei kaksinkertaistuu. Vuoden

Kuva 4. Globaaliaiheisen tutkimuksen julkaisumassa politiikan tutkimuksessa ja kahdessa lähitieteessä: WofK-haut (22.1.2011, 13:00–15:00), hakusana "global*", hakujen rajaus "title".

2008 kohdalla näyttää jopa siltä, kuin taloustieteet olisivat tavoittamassa politiikan tutkimuksen etumatkan, mutta seuraavina vuosina tämä nousu tasoittuu ja politiikan tutkimuksen johtoasema korostuu uudelleen. Sosiologian osalta lukemat pysyvät alimpina, joskaan ero valtio-oppiin ja kansainvälisiin suhteisiin, jos näitä tarkastellaan kahtena eri alana, ei ole kovin suuri. Se, että valtio-opin osuus tässä tarkastelun alaisesta koko julkaisumassasta on kasvanut jonkin verran suuremmaksi kuin kansainvälisten suhteiden, näyttäisi olevan seurausta kehityksestä, joka sai alkunsa 1990-luvun alkupuolella. Ero ei ole suuri, mutta se on kasvamaan päin.

Päätteenksi

Tutkimusalojen kehitys määräytyy monista eri asioista ja ilmentyy eri tavoin. Olennaisimpana voitaneen pitää tuotepuolta ja siinä julkaisemista. Tosin tieteen tuotteita ovat myös kirjoitukset, jotka tutkijalta syystä tai toisesta jäävät julkaisematta. Tieteen ja filoso-

fian historiahan tuntee monilukuisia suurten mestareiden tuleen heittämiä, muuten tuhoutuneita, kadonneita tai pitkiksi ajoiksi julkaisematta jääneitä tekstiluonnoksia ja käsikirjoituksia. Tutkimuksen tuotteissa laatu on määrää tärkeämpää, mutta määrälläkin on merkityksensä, sillä tietenkin pätee: mitä enemmän tutkijoita ja julkaisuja, sitä suurempi se todennäköisyys, että joukkoon mahtuu myös runsaasti laatutuotteita. Joka tapauksessa julkaisumassoja koskevat numerotiedot ja niiden varaan rakentuvat trendikäyrät puhuvat omaa kieltään tutkimusalojen rakenteista ja kehityksestä. Tällaisesta tiedosta on hyötyä myös laadullisempien analyysien ja arvioiden kiinnekohtana. Usein kirjoittajat aloittavat toteamalla jotain aihepiiriinsä tutkimuksen määrästä ja niiden trendeistä ja mahdollisesti myös eri tutkimussuuntauksia näissä suhteissa keskenään vertaillen. Kuinka hyvin tällainen tuntumanvarainen arviointi missäkin tapauksessa osuu kohdalleen tai menee harhaan, sitä ilmeisesti harvoin kukaan ryhtyy varsinaisesti tarkistamaan.

Edellä käyvän katsauksen päähavainnot voidaan tiivistää viiteen kohtaan:

1. Globaaliaiheita käsittelevä julkaisumassa on politiikan tutkimuksessa kasvanut niin suureksi, ettei sen määrälliseen analyysiin enää ole juuri muuta järkevää keinoa kuin hakulaitteiden käyttö. Katava laadullinen arvioiminen on jo käynyt jotakuinkin mahdottomaksi tehtäväksi. Erilaisia edustavuudeltaan arvoituksellisia arvioita toki julkaistaan. Hakulaitteen käyttö oppialan määrällisten kehityslinjojen selvittämiseen ei ole mikään ylevä menetelmä, mutta sitäkin pitää käyttää, jos muita ei ole. Oppialanhan on hyvä tuntee varsinaisten tutkimuskohteidensa ohella myös itseään.

2. Julkaisumassojen perusteella, epäilemättä siis yleensäkin, globaaliaiheet voidaan jo lukea politiikan tutkimuksen valtateemojen joukkoon. Esimerkiksi mammuttimaisen demokratiatutkimuksen mittoihin se ei tosin yllä, mutta vetää massallaan jo hyvin vertoja useimmille oppialan muille perinteisille teorian ja tutkimuksen aloille.

3. Politologisen globaalitutkimuksen karttuminen käynnistyi hiljalleen 1980-luvulla, vauhdittui 1990-luvun alkupuolella ja kiihtyi sitten jyrkkään nousuun, jota jatkui 2000-luvun alkuun. Tällöin kasvu äkillisesti taittui ja alkoi osoittaa jopa lieviä taantumisen oireita vuosien 2006–2007 tienoille asti. Sittenmin alan globaaliaiheisen julkaisumassan kasvu on palannut nousujohteiselle kasvu-uralle, joskin

hieman loivemmalle kuin huippuvauhdin vuosina 1999–2002/2003. Kaikki tämä pätee suurin piirtein myös useimpiin yksittäisiin globaaliaiheisiin. Näyttäisi kuitenkin siltä, että keskeinen globalisaatioaihe on ollut viime vaiheessa menettämässä suosiotaan ja sama koskee myös muun muassa globaalien siviiliyhteisön/globaalien yhteisön teemaa. Suosiotaan jatkuvasti lisääviin aiheisiin taas näyttävät lukeutuvan esimerkiksi globaalihallinta ja globaali järjestys. Globaaliongelmien nimikkeet toimivat enimmäkseen hakusanoina verraten huonosti, minkä vuoksi niitä koskeviin hakutuloksiin on ollut edellä käyvässä tutkimuskatsauksessa vain joitakin hajanaisia viittauksia. Yleisvaikutelmaksi työn myötä joka tapauksessa muodostui, että useimpien globaaliongelmien kohdalla julkaisumassat ovat kasvaneet suurin piirtein samaa rataa kuin oppialan globaalitutkimuksen julkaisumassa kokonaisuutena.

4. Julkaisumassojen mittasuhteiden perusteella politiikan tutkimus on globaalitutkimuksessa selkeästi johtava yhteiskuntatieteiden ala ennen järjestyksessä seuraavina tulevia taloustieteitä ja sosiologiaa. Olkoonkin, että noiden massojen ponnahdusmainen kasvu taloustieteissä vuonna 2008 ehti jo kertaalleen miltei kuroa tuon etumatkan umpeen. Jos valtio-oppia ja kansainvälisiä suhteita katsotaan tässä vertailussa omina oppiaineinaan, ne jäävät taloustieteistä jälkeen eivätkä nouse mitenkään ratkaisevasti sosiologian yläpuolelle.

5. Poliitiikan tutkimuksessa globaaliaiheita koskeva julkaisutoiminta ei keskity mitenkään yksipuolisesti kansainvälisten suhteiden alalle, vaan ainakin edellä käyvän analyysin havaintojen mukaan sitä on harrastettu jopa jonkin verran enemmän valtio-opin puolella ja sen etumatka näyttäisi olevan kasvamaan päin. Tämä ei välttämättä ole suuri yllätys, sillä lisääntyvällä globaalisuudella, eritoten globalisaatioprosesseilla ja erilaisilla globaaliuhkilla, on mitä moninaisimpia vaikutuksia yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen elämään. Havaintoja saattaa tosin jossain määrin vääristää kansainvälisten suhteiden oppialan yhä korostuneempi monitieteisyys. Voi hyvin kuvitella, että WofK:lla on kasvavia vaikeuksia sen ratkaisemisessa, sijoittaako alan edustajan tämä tai tuo kirjoitus nimenomaan kansainvälisten suhteiden luokkaan vai esimerkiksi valtio-opin (”political science”), taloustieteiden tai sosiologian kategoriaan. Sama pätee kylläkin myös toisin päin sikäli, että yhä useampaan valtio-opin aiheeseen sisältyy kansainvälisiä näkökohtia.

6. Metodologiaa ajatellen on lopuksi vielä aiheellista korostaa seuraavia seikkoja. Tässä käytettyjen tietokantojen avulla on mahdollista selvittää suurpiirteisesti julkaisumassoja ja niiden kehitystä eri oppialojen ja tutkimuksen aihepiirien osalta. Soveltuvimmat hakusanat antavat absoluuttisestikin katsoen suhteellisen päteviä ja keskenään vertailukelpoisia tietoja näistä massoista ja niiden trendeistä. Huonomminkin toimivilla hakusanoilla saadaan esiin jonkin verran informaatioarvoa sisältäviä trendikäyriä, mutta absoluuttiseen ja vertailevaan tarkasteluun ne eivät kelpaa. – Hakusanojen toimivuutta on välttämätöntä testata useilla hauilla, tutustuen ei vain niiden antamiin numerotietoihin, vaan riittävää tuntumaa varten myös hakujen esiin haravoimien artikkeleiden ja muiden julkaisujen nimiin ja abstrakteihin. Karkeisiin havaintovirheisiin ja päätelmiin tämäntapaisessa tutkimuksessa saatetaan päätyä, ellei hakuja toisteta ainakin kahden-kolmen vuoden ajan tietokantojen päivitysviiveiden suuruusluokan selvittämiseksi.

Politiikan tutkimuksen globaaliaiheisen julkaisumassan kasvun pääselitys on selviömainen: tämä kasvu heijastaa maailman moninaista lisääntyvää globaalistumista. Ei tosin välttämättä kaikin osin peilimäisen tarkasti, kuten osoittaa globalisaatiota ja globaaliyhteisöä/globaalia siviiliyhteisöä koskevan tutkimuksen massojen kehityksen kääntyminen viime vaiheissa laskuun. Tältä osin selityksenä on kenties jonkinlainen näiden aihepiirien tutkimuksen orastava kyllääntyminen tai levähdysvaihe uutta vauhdin ottoa varten. Luultavammin jälkimmäinen ainakin globaalien siviiliyhteisön osalta, sillä sen kasvava merkitys globaaliongelmien hallinnalle on ilmeinen. Mitä tulee tarkastelun osoittamaan politiikan tutkimuksen korostuneeseen asemaan yhteiskuntatieteiden globaaliaiheiden tutkimuksessa, pääselitys löytynee lähinnä siitä, että globaali kehitys ja sen mukanaan tuomien ongelmien käsittely määrätty valtaosin poliittisista ratkaisuista, olkoonkin, että niissä on suuri merkitys myös markkinavoimilla ja kulttuuritekijöillä. Näitä toteamuksia pidemmälle selittämiseen en tässä yhteydessä yritä lähteä, sillä tämän kirjoituksen tarkoitus rajoittui havaintojen esittelyyn.

Minusta tuntuu, ettei tarkastelemani hakumetodin käyttökelpoisuuden tarvitse rajoittua ainoastaan oppi- ja tutkimusalojen mittasuhteiden ja kehityksen analyysiin, vaan tästä menetelmästä saattaisi olla jotain apua laajakantoisempienkin kysymysten selvitt-

telyyn. Näet jos tällaiset julkaisumassojen mittaukset esimerkiksi osoittaisivat, että politiikan tutkimuksen kiinnostus yhdenlaiseen valtiolliseen järjestelmään on maailmanlaajuisesti lopahtamassa, kiinnostus toiseen elpymässä ja kolmanteen kovassa nousussa, sen ei ehkä tarvitsisi olla pelkästään tieteen tutkimuksen kannalta kiinnostava havainto. Mitään hakuja en tosin ole tehnyt sen tarkistamiseksi, olisiko jotain juuri tämääntapaista tapahtunut tai tapahtumassa. Mutta kyllähän poliittiset olot ja ajatustavat maailmassa ovat aina johonkin suuntaan kehittymässä. Olen ymmärtänyt, että politiikan tutkimuksen täytyy suuntautumisellaan tällaisia muutoksia heijastaa ja jopa ennakoida. Selvää toki on, että havaittujen muutosten tutkimuksen suuntautumisessa pitäisi olla suuria ja selkeitä ennen kuin niille kannattaisi ryhtyä mitään laajempia merkityksiä antamaan.

LÄHTEET

- Baylis, J., S. Smith & P. Owens, toim. (2011). *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. 5. laitos. New York: Oxford University Press.
- Bull, Hedley (2002). *The anarchical society: a study of order in world politics*. Malaysia: Palgrave.
- Etzioni, Amitai (2004). *From empire to community: a new approach to international relations*. New York: Palgrave, MacMillan.
- Held, David & McGrew, Anthony (2007). *Globalization/Anti-Globalization: beyond the great divide*. Bodmin, Cornwall: Polity Press.
- Kaldor, Mary (2003). *Global civil society*. Bodmin, Cornwall: Polity Press.
- Rosenau, James N. 1990. *Turbulence in world politics: a theory of change and continuity*. Princeton N.J.: Princeton University Press.
- Rosenau, James N. (2006). Governance in the twenty-first century. Teoksessa Timothy J. Sinclair (eds.), *Global governance: critical concepts in political science*. Padstow – Cornwall: Routledge.
- Thakur, R., and L. V. Langenhove (2006). Enhancing global governance through regional integration. *Global Governance*, 12, 3, 233–240.

VIITTEET

- 1 Kiitän Suomen Akatemiaa mahdollisuudesta tehdä varttuneen tutkijan asemassa tätä analyysia osana laajempaa tutkimushankettani, joka koskee globaalipolitiikkaa ja oppialan kehitystä. Kiitän myös Aino Hakovirtaa, joka tutkimusavustajana toteutti valtaosan tämän analyysin eri vaiheiden hausta hyödyttäen työn antamalla kokemuksillaan analyysi- ja esitystavan kehittelyä.
- 2 Varsin laaja-alaisen ja monipuolisen kuvan tästä tutkimusalasta antaa esim. Baylis & Smith (2011). Aihepiiriin tutkimuksen muita huomattavia edustajia ovat esim. Rosenau (1990), Etzioni (2004) ja Held & McGrew (2007).

- 3 Valittavana WofK:ssa on lisäksi *Science Citation Index Expanded* ja *Arts & Humanities Citation Index*.
- 4 Alan englanninkielisessä kirjallisuudessa tämä oppialan nimi enimmäkseen kirjoitetaan isoin alkukirjaimin, mutta pienten käyttö on tässä perusteltua, jottei tämä ala tarpeettomasti korostu suhteessa muihin. WofK on tässä suhteessa neutraali kirjoittaen ko. valikossaan oppialojen nimet kokonaan isoin kirjaimin.
- 5 WPSA jakaa ne lehdet, joista se aineistonsa ottaa, kolmeen luokkaan: ”Core journals” ovat politiikan tutkimuksen omia lehtiä. Näistä WPSA noteeraa kaikki varsinaiset artikkelit ja kirja-arvostelut. ”Priority journals” ovat läheisten yhteiskuntatieteiden sellaisia lehtiä, joissa vakiomaisesti on politiikan tutkimuksen kannalta relevantteja kirjoituksia tai joihin politiikan tutkijat säännöllisesti kirjoittavat. Yli 50 % näiden lehtien varsinaisista artikkeleista tulee WPSA:ssa noteerautuuksi. ”Selective sources” sisältävät lähiyhteiskuntatieteiden sellaisia lehtiä, jotka julkaisevat ajoittain politiikan tutkijoiden kirjoituksia. Näiden lehtien artikkeleista WPSA noteeraa alle 50 %. www.proquest.com
- 6 Tässä analyysissa ja sen pilottivaiheissa käytettyjä aiheen kannalta suoraan relevantteja hakusanoja olivat: global, global*, globality, , globalism, globalization, global problems, global and problems (and tässä ja jäljempänä viittaa Boolean and-operaattoriin), world problems, global governance, global and governance, global regimes, global society, global civil society, global and society, global and civil society, global society or global civil society, global order, global and order, world order, world and order, global security, security and global, collective security, nuclear proliferation, climate change, global warming, global terrorism, global poverty, global inequality, ozone depletion, global pollution, resources and global, global resource depletion, depletion of oil, oil and depletion, depletion of minerals, minerals and depletion, terrorism and global, poverty and global, global human rights, human rights and global, global refugees, refugees and global, environment and global, global environmental problems, pollution and global, global deforestation, desertification and global, global desertification, ozone and depletion, pandemics, epidemics and global. Lisäksi tehtiin vertailutarkoituksessa hakuja muun muassa seuraavilla sanoilla: political system, state, statism, nation, government, power, democracy, political parties, nationalism, liberalism, socialism, communism, regional, regional, regionalism, international organization, imperialism, balance of power, international system, foreign policy, NATO, European Union or EU, United Nations or UN.
- 7 Pääasialliset haut tehtiin joulukuussa 2008, heinäkuussa 2009, syyskuussa 2009, huhtikuussa 2010, syyskuussa 2010 ja tammikuussa 2011.
- 8 Kun esimerkiksi haku sanalla ”global*” 18.7.2009 antoi vuodelle 2008 lukeman 897, se nousi lukuun 1125 kun haku toistettiin 9.2.2010 ja edelleen lukuun 1182 haun uudessa toistossa 30.9.2010. Viimeisessä haussa tulos oli 1193, mikä osoitti, että vuotta 2008 koskevien lukujen päivittyminen oli jo lähestymässä päätöstään. Samanlaiset testit aiempien vuosien osalta antoivat samansuuntaisia tuloksia.
- 9 Ks. ja vrt. esim. Baylis & Smith (2005), 19–29.
- 10 Ks. ja vrt. esim. Rosenau (2006), erit. s. 179–180; Thakur & Langenhove (2006), erit. s. 203.
- 11 Ks. ja vrt. esim. Kaldor (2003), erit. 1–14.
- 12 Ks. esim. Bull (2002).